

**Az új,
2008/2009-es
katalógusunk
megrendelhető!**

Webáruházunk címe: www.offroad24.com

SUV • 4x4 • PICKUP

TAUBENREUTHER Kft.
2310 Szigetszentmiklós-Lakihegy, Komp u. 3.
Tel./fax: 06-24/539-160, 06-24/539-170

BOLYOK-BOX Kft.

- Egyedi igény szerint lovasboxok, angolboxok, szénatárolók tervezése, gyártása, helyszíni szerelése
- Nyeregtartók, kantártartók, pokróctartók, etetők gyártása
- Acélszerkezetek gyártása, szerelése

3600 ÓZD, IPARI PARK II. KAPU
Hrsz.: 11062, Pf.: 47 • Tel./Fax: +36 48/574-214
Mobil: +36 30/337-1408 • E-mail: bolyki57@freemail.hu
Kapcsolattartó: Bolyki László okl. gépészmérnök, ügyvezető

~ Lovastúra-vezető ~ sportedző
~ sportoktató ~ Panziós falusi vendéglátó ~
Fitness-wellness asszisztens ~ Sportmasször
tanfolyam indul!

Érd.: KOVÁCS ZSUZSA
20/9520-305

E.sz.: 08-0178-04, Akkreditációs szám: AL. 1706

www.felnottszakkepzes.hu

[1. rész] Ezt az írást bevezetőnek szánom egy olyan cikksorozathoz, mellyel reményeim szerint teljes és átfogó képet kaphat az olvasó egy szerintem sokak által ismeretlen vagy félreismert fajtáról. A hazai lovas társadalomban annak ellenére, hogy egy magyar fajtáról van szó, sokan még nem láttak hucul lovat, vagy könyvszagúan ismerik a fajtát. A képeket pedig azoknak szánom, akik a hucult az egyes internetes portálokon hirdetett, sokszor igénytelen körülmények között tartott, rosszabb esetben házi kedvencként agyonhízalt, származás nélküli, eladó „huculokról” készült képekből ismerik.

ÍRTA TRUNGEL LÁSZLÓ
FOTÓ NOVOTNI PÉTER,
TRUNGEL LÁSZLÓ

Ousor Egér, fedezőmén (Aggteleki Nemzeti Park, Jósvalfői Hucul Ménes)

A hucul fajtáról a hazai szakirodalomban mind a mai napig mást sem lehet olvasni, minthogy egy primitív fajta, a tarpán egyenes ági leszármazottja, ami bátran cipeli terhét a magas hegyek keskeny ösvényein, szakadékokat átívelő pallokon. Ezek a jellemzők jóformán idézetek, századokkal ezelőtti utleírásokból származnak, ezenkívül csak a fajta történetéről, historikus méneseiről és az ősi lóhoz való küllemi hasonlatosságáról kapunk információt. A szakkönyvek a ló hasznosításáról is hasonló formában emlékeznek, olyan lehetőségeket felsorolva, amelyek a mai világban már nem léteznek.

Ma a hazai regisztrált hucul állomány legnagyobb része néhány tenyésztő kezében összpontosul. A fajta hobbilovasok, hagyományőrök és az ősi lovak szerelmeseinek körében népszerű. A Magyarországon használatos fajta-

standard még mindig az ősi jelleget tartja szem előtt, annak ellenére, hogy a jelenlegi állományban ugyanolyan számban fordulnak elő az ősi jelleget képviselő lovak és az inkább modern sportlóra emlékeztető egyedek. Tehát maga a fajta igen változatos. Azzal, hogy egy-egy szélsőséget részestünk előnyben, ezt a nagymértékű változatosságot szűkítjük, értékes génkészletet pazarolva. Az Aggteleki Nemzeti Park hucul ménesének első két évtizede is a fajta hazai szaporításáról szólt, származási lapok, küllemi jegyek és az ősi bélyegek figyelembevételével volt a tenyésztői munka alapja. A Póni és Kislótenyésztők Országos Egyesületének közreműködésével a ménes létszáma szépen gyarapodott, küllemi hibáktól mentes, genetikailag értékes állomány jött létre. Hogy a határozott tarpán szemlélet nem oko-

zott jelentős küllemi változásokat az állományban, az annak köszönhető, hogy egyrészt a genetikai leromlástól tartva, másrészt a magyar fedezőmén-előállítás hiányosságai miatt folyamatosan import ménekre szorultunk.

Ugyanebben az időben Lengyelországban csak akkor kapott tenyésztési engedélyt egy mén, ha díjugratásban minősült. Viszont ez a típusú szelekció egy sport-szemponturnál küllemi bírálattal mel-

épülő képzésvizsga-rendszert vezettünk be. A lóeladás ennek köszönhetően több évig jóformán szünetelt, a ménes létszáma két évről egyre megnőtt. A Nemzeti Park a ménes fenntartására állami forrást nem kap, a költségeket hosszú idő óta uniós mezőgazdasági és regionális pályázatokból teremti elő. A megnövekedett fenntartási költségek kompenzálására az Aggteleki-cseppkőbarlang turisztikai forgalmára építkezve, fo-

tak a huculokra. Szűkös lehetőségeinknek köszönhetően 2009-ben nehéz döntést kellett hoznunk: az esélyesként az egy időben megrendezett GYEPOSZ-döntőn vagy inkább a Stadl Paura-i Nemzetközi Hucul Championaton vegyünk részt. Végül a gyerekek kérésének engedve a nemzetközi huculösvényt választottuk. Viszszagondolva azért előremozdító dolog lett volna a hazai döntőn is ott lenni. Az elmúlt évek munkája

A huculok szerepe

lett erőteljesen elrugaszkodott a fajta igazi mivoltától, hiszen legértékesebb tulajdonságairól, csodálatos vérmérsékletéről, kezelhetőségéről nem nyújtott képet. Ráadásul épp a fentebb említett szélsőségek hibájába estek, és alig maradt Lengyelországban ló, melynek ne lenne közeli rokona az egykori Jasmin nevű fedezőmén. Ezt viszonylag hamar felismerték, és a '90-es évek közepén létrejött egy új, a hucul fajta értékeit jól reprezentáló, egyben igen népszerű sport, a huculösvény.

Mára a lengyel állomány elérte a 2000 tenyészkancaát. Ha Magyarországon az utóbbi 20 évben magán személyeknek eladott, tisztavérű, származási lappal rendelkező kancákat hivatalosan fedeztették volna, mára mi is megközelíthetnénk létszámban a lengyel állományt. Ehhez képest az egyéves nyilvántartás szerint 170 kanca és 9 fedezőmén van jelenleg az országban, viszont az internet hemzseg a származás nélküli kislóaktól, amelyeket „huculként” árulnak. Ez jó példa arra, hogy egy fajta fenntartásához nem elegendő és nem is lehet cél az ősi jellegüket szem előtt tartó formalista szemlélet. Meg kell találni a tenyésztés mozgatórugóját a modern hasznosításban.

A fentebb leírtak igazolására a jósvafői ménesnél elkezdtük az ehhez igazodó tenyésztési munkát. Minimalizáltuk a csikók eladását mind a kancák, mind a mének esetében. A harmadik életévüket betöltött lovaknak egy, a huculösvényre

kozatos lovasturisztikai fejlesztésbe kezdtünk. A fejlesztések megvalósításához lovasturisztikában, lovassportokban jártas szakemberekkel bővült és részben cserélődött a ménesnél dolgozók köre. A kezdetek nagyon nehéznek bizonyultak, magyar sportlovas körökben kétféle ember létezett: a sose láttam hucult; és a sose láttam, de rossz véleményem van róla. Mára kialakult egy, a lovassportok jó részét szakmailag átfogó csapat, akik rövid idő alatt olyat mutattak nekünk, tenyésztőknek, ami minden várakozásunkat felülmúlta. Kiderült, hogy vannak marmagasságukkal közel megegyező magasságot ugró huculok, mindezt nagylovakra emlékeztető stílusban. Egy nyolc éves gyerekkel a nyergükben átmennek a méter magasra emelt, vagy egy patak feletti keskeny palán. A 2009-es Nemzeti Vágtán a pónik között elért második helyezést pedig önmagáért beszélt. Gyermek lovassportunk tagjai közül sokan nagylóról ültek át huculra, és a 2008-as év gyermeklovasa is a mi csapatunkat erősíti. A gyerekek nagyon hamar ráhangolód-

alatt odáig jutottunk, hogy több, lovassportban jártas szakember, aki nemrég az említett két tábor valamelyikébe tartozott, mára a hucul fajta önkéntes zászlóvivőjeként hinti a magot lovas ismerősei körében. A feladat egyértelmű: jól képzett lovakon felkészült gyermek lovassporttal mutassuk meg mindezt, minél több embernek. Németország, Ausztria vákuumként szívja el a hucul fajta legkiválóbb egyedét. Milyen okból kell ez nekik? Tudnak valamit, amit mi nem? A saját fajtánk tekintetében is előttünk járnak? Meggyőződésem, hogy egy fajta hosszú távon nem fenntartható, ha csak a tenyésztők vásárolnak egymástól lovat. A fajtának szüksége van változó szellemű lovasokra, akik

Farmer Expo Debrecen, 2009., huculösvény-bemutató. Hajnal Eszter Virág, Goral Suta nyergében (Aggteleki Nemzeti Park, Jósvalfői Hucul Ménes)

választ adhatnak a feltett kérdésekre mindaddig, amíg a helyzet megfordul, és a lovasoknak lesz szüksége a fajtára. Nézzünk körül egy-egy nemzetközi szemlén, jó szemmel válogatva előfordulhat, hogy eredményesebb és egyben olcsóbb, gyermeksportra alkalmas lovat vásárolhatnánk. Aki nem hiszi, járjon utána: augusztus 19. és 22. között szeretettel várjuk a Jósvalfői Lovasnapokon!

➔ <http://anp.nemzetipark.gov.hu>
www.huculmenes.hu

Pethő Brigitta, a 2008-as év gyermeklovasa Hroby Bryf fedezőmén nyergében (Aggteleki Nemzeti Park, Jósvalfői Hucul Ménes)

A cikk tartalma nem feltétlenül képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontját.
www.husk-cbc.eu • www.hungary-slovakia-cbc.eu

